

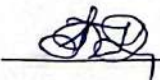
**ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ҒЫЛЫМ ЖӘНЕ ЖОҒАРЫ БІЛІМ МИНИСТРЛІГІ
ШЕРХАН МҰРТАЗА АТЫНДАҒЫ ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ТАРАЗ УНИВЕРСИТЕТІ**

Педагогика факультеті

«Қазақ тілі мен әдебиеті» кафедрасы

**7M01701 «Қазақ тілі мен әдебиеті» білім беру бағдарламасы бойынша бітіруші
курс магистранттарына арналған диссертациялық жұмысына**

ӘДІСТЕМЕЛІК НҮСҚАУ

Құрастырған: ф.ғ.к. профессордың ассистенті Р.А. Беркенова

«Қазақ тілі мен әдебиеті» кафедрасының мәжілісінде қарастырылды.

№ 6 хаттама «15» 01 2026 ж.

Факультеттің әдістемелік бюросында мақұлданған.

(№ 2 хаттама «13» 01 2026 ж.)

Шерхан Мұртаза атындағы ХТУ оқу-әдістемелік кеңесінде бекітілді.

№ 3 хаттама «22» 01 2026 ж.

Тіркеу № 5

КІРІСПЕ

Диссертациялық жұмысы оқытудың қорытынды кезеңінде орындалатын жазбаша нәтижелік жұмыс болып табылады.

Кез келген ғылыми зерттеме – шығармашылық ниеттен бастап ғылыми жұмыстың соңғы рәсімделуіне дейін жекеше орындалатын жұмыс. Дегенмен, оны іске асыру үшін ортақ әдістемелік тәсілдерді анықтауға болады.

Ғылыми зерттеу – түсініктер, заңдылықтар және теориялар жүйесі түрінде нәтиже көрсететін нысаналы таным.

Ғылыми-теориялық зерттеулердің мақсаты мен тікелей міндеттері болып дара құбылыстар қатарының ортақтығын табу, осы сияқты құбылыстар туындайтын, қызмет ететін, дамитын заңдарды ашу, атап айтқанда, олардың терең мағынасын ұғыну болып табылады.

Әдістемелік құрылымның барлық құраушы элементтері іске асатын зерттеме жұмысы ғана шынайы ғылыми болып саналады.

Әдістемелік құрылым төмендегілерден құралады:

1. Зерттеуді ұйымдастыру және іске асыру қағидалары.
2. Оның стратегияларын анықтау тәсілдері (мәселе қою мен оның құрамын анықтау амалдары және т.б.).
3. Әдістемелік талдаудың тактикалық құралдары (ғылыми зерттеу әдістері, аппаратура).
4. Ғылыми зерттеудің ұғымдық-санаттылық негізі (мәселені, нысанын, мәнін, гипотезасын, мақсаты мен міндетін т.б. анықтау).
5. Зерттеу нәтижелеріне қойылатын талаптар (өзектілігі, ғылыми жаңалығы, теориялық және тәжірибелік маңыздылығы т.б.).

Оқытудың кредиттік жүйесі бойынша дипломдық жұмысты қорғау қорытынды аттестацияның бір түрі болып саналады.

Диссертациялық жұмысты қорғау магистранттардың ЖОО-да оқыған кезінде алған білімінің, шеберлігінің, дағдысы мен құзыреттілігінің сәйкестік деңгейін анықтау мақсатында өткізіледі.

НОРМАТИВТІ СІЛТЕМЕЛЕР

Аталмыш нұсқауда келесі заңды және нормативті-нұсқаулық құжаттарға сілтемелер берілді:

2007 жылғы 27 шілденің № 319-III ҚР Астана, Ақорда. және 2011 жылғы бұйрығына толықтырулар мен өзгертулер енгізілген 24 қазандағы ҚР № 487-IV, 09.01.2012ж. №535-IV, 10.07.2012ж. №36-У және 18.02.2014ж. №175-У бұйрығымен бекітілген «Білім туралы» заңы (өзгерістер мен толықтырулармен).

"Оқытудың кредиттік технологиясы бойынша оқу процесін ұйымдастырудың қағидаларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Білім және ғылым Министрінің 2011 жылғы 20 сәуірдегі № 152 бұйрығына өзгеріс енгізу туралы Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2018 жылғы 12 қазандағы № 563 бұйрығы.

Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2018 жылғы 31 қазандағы № 604 бұйрығымен бекітілген Жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім берудің

мемлекеттік жалпыға міндетті стандарттарына (7 және 8 қосымшалар) және Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2018 жылғы 30 қазандағы № 595 бұйрығымен бекітілген Жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдары қызметінің үлгілік қағидаларына (қосымша 5) енгізілген өзгерістер мен толықтырулармен «2020 жылғы 05 мамырдағы МЖМБС-ға өзгерістер мен толықтыруларды қолдану және 2020 жылғы 18 мамырдағы ЖОО қызметінің үлгілік қағидалары бойынша Алгоритмі».

"Білім беру қызметіне қойылатын біліктілік талаптарын және оларға сәйкестікті растайтын құжаттардың тізбесін бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2015 жылғы 17 маусымдағы № 391 бұйрығына өзгеріс енгізу туралы"

Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2020 жылғы 5 маусымдағы № 231 бұйрығы.

Тараз инновациялық-гуманитарлық университетінің «Антиплагиат» туралы Ережесі (ТИГУ Ғылыми Кеңесінде 20 ж. № хаттамасымен қарастырылған және бекітілген).

1. ДИССЕРТАЦИЯЛЫҚ ЖҰМЫСЫН ОРЫНДАУДЫҢ МАҚСАТЫ МЕН МІНДЕТТЕРІ

Диссертациялық жұмысы кәсіби дайындықтың негізгі бағдарламасы бойынша оқуды аяқтап жатқан түлектердің аттестаттау сынақтарының бірі болып табылады.

Диссертациялық жұмысы ғылыми жетекшінің жетекшілігімен орындалады және келесі талаптарға сәйкес болуы тиіс:

- ◆ мақсатталған бағыт;
- ◆ құрылымның нақтылығы;
- ◆ мағлұматтың логикалық орын тәртібімен берілуі, тақырыптың терең зерттелуі және сұрақтарының толыққанды баяндалуы;
- ◆ деректердің дәлдігі;
- ◆ қысқаша және нақты пайымдаулар;
- ◆ нақты мәселелерді шешуді қамтамасыз ететін ғылыми негізделген нәтижелердің және дәлелденген қорытындылардың болуы;
- ◆ жұмыстың сауатты рәсімделуі.
- ◆ Өзбетілік жұмысты жүргізу қабілеттілігін арттыру және диплом жұмысын орындау барысында қарастырылатын сұрақтар мен мәселелерді шешуде қажетті зерттеу әдістемелерін игеру;

Диплом жұмысын орындаудың мақсаттары:

- ◆ мамандық бойынша алған теориялық білімді және практикалық дағдыларды жүйелеу, арттыру, дамыту және бекіту, сондай-ақ осы білімдерін ғылыми-зерттеу жұмыстарын талдауда нақты тапсырмаларды шешуде қолдану;
- ◆ ғылыми-сыни ойлау дағдысын қалыптастыру;
- ◆ ғылыми зерттеу әдісін меңгеру және өз бетінше жұмыс жүргізе алу мен мәселелерді шешу кезіндегі эксперимент жүргізу дағдыларын дамыту;
- ◆ ғылыми жазба жұмысының мәдениетін жоғарылату;
- ◆ болашақ мамандардың ғылыми зерттеу жұмысына қызығушылығын арттыру;
- ◆ студенттің қазіргі заманғы ғылым мен мәдениет және кәсіби құзырлылық жағдайындағы өзбетілік жұмысқа дайындығын анықтау.

Диссертациялық жұмысын жазу барысында жоғарыда көрсетілген мақсаттарға жету үшін келесі міндеттерді орындау қажет:

- ◆ зерттеу тақырыбын таңдау;
- ◆ жұмыс жоспарын құрастыру, оны жетекшімен және кафедра меңгерушісімен бекіту;
- ◆ таңдалған тақырып бойынша ғылыми әдебиеттер іріктеу, зерттеу объектісі бойынша негізгі ақпаратты жинақтау;
- ◆ таңдалған тақырып бойынша әдебиетті зерттеу және «Зерттелген сұрақтың теориялық аспектілері» бірінші бөлім жазу, бірінші сызбаның нұсқасын дайындау;
- ◆ тақырыптың мазмұнын ашатын екінші бөлімді жазу, екінші және үшінші сызбаның нұсқауын дайындау;
- ◆ диссертациялық жұмысын қорғау үшін негізгі бөлімін дайындау;
- ◆ жетекшінің ескертулері бойынша бөлімдерді жетілдіру;
- ◆ зерттеу объектісі барысында қамтылған білімді талдау және жүйелеу;
- ◆ тақырып бойынша практикалық материалды іріктеу және талдау;
- ◆ жүргізіліп жатқан ғылыми зерттеу бойынша ғылыми болжам жасау;
- ◆ зерттеу нәтижелерін түйіндеу.
- ◆ МАК диссертациялық жұмысын қорғау.

2. ДИССЕРТАЦИЯЛЫҚ ЖҰМЫСЫН ДАЙЫНДАУҒА ҒЫЛЫМИ ЖЕТЕКШІЛІК ЕТУ

Диссертациялық жұмысының (жобасының) ғылыми жетекшілікке 3 жылдан кем емес жұмыс өтілі бар, Ұлттық біліктілік шеңберінің 8 деңгейіне сәйкес келетін тиісті бейін бойынша оқытушылар және (немесе) мамандар тағайындалады. Осылайша, дипломдық жұмыстарды (жобаларды) басқаруға тек ғылыми дәрежесі немесе PhD докторы дәрежесі бар ғана оқытушылар тартылады.

Диссертациялық жұмысын қорғауға жеке оқу жоспары мен жұмыс оқу бағдарламасына сәйкес білім алу процесін толық аяқтаған тапсырған магистранттар жіберіледі.

7M01701 – «Қазақ тілі мен әдебиеті» білім беру бағдарламасының магистранттарына арналған әдістемелік нұсқау «Қазақ тілі мен әдебиеті» кафедрасының мәжілісінде қаралып, талқыланып, Шерхан Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз университетінің әдістемелік кеңесінде бекітілді.

Диссертациялық жұмысты орындаудағы басты мақсаты бітіруші студенттердің төрт жыл дәріс алған, тақырыпқа қатысты саланың шешілмеген тұстарын байқаған, сонда бар ынта-жігерімен тиянақтап жарыққа шығаруы болып саналады.

Ал, бұл мақсаттың өзі бірсыпыра міндеттерді жүктейді:

- магистранттардың таңдап алған білім саласына етене жақын болуы;
- осы тарапта рефераттық, курстық жұмыс жазып, талқылауға түскендігі, үйренгендігі;
- осы салада қызметте жүрген ұстаздармен ақылдасуы, кеңес алуы;
- осы ғылым саласында семинар, конференцияларға тыңдаушы ретінде қатысуы;
- кітапхана қорында бар тиесілі әдебиеттерімен таныс болуы.

Ректордың бұйрығымен, кафедралардың ұсынуымен диссертациялық жұмыстарының ғылыми жетекшілері тағайындалады. Диссертациялық жұмыстарының ғылыми жетекшілері болып профессорлар, доценттер, ЖОО-ның ең тәжірибелі оқытушылары тағайындалады.

Диссертациялық жұмысының ғылыми жетекшісінің ұсынысы бойынша, қажет болған жағдайда, диссертациялық жұмысының кейбір тараулары үшін кеңесшілерді кафедра ғылыми жұмысқа берілген уақыт аясында шақыра алады.

Кеңесші болып жоғары оқу орындарының профессорлары, доценттері, оқытушылары және ғылыми қызметкерлері, сонымен қатар, басқа ұйымдардың жоғары-кәсіби мамандары мен ғылыми қызметкерлері шақырыла алады. Кеңесшілер магистрант орындаған жұмыстың тиісті тарауларын тексереді және қолдарын қояды.

Диссертациялық жұмысының ғылыми жетекшісі:

- 1) диссертациялық жұмысын орындау үшін тапсырмалар береді;
- 2) магистрантқа диссертациялық жұмысын орындаудың барлық мерзіміне календарлық жұмыс кестесін құрастыруға көмектеседі (**А-қосымша**);
- 3) магистрантқа қажетті әдебиетті, анықтамалық материалды және басқа да дереккөздерді ұсынады;
- 4) диссертациялық жұмысын жазудың календарлық жоспары орындалуының ағымдағы бақылауын іске асыру мақсатында консультация кестесін құрастырады;
- 5) диссертациялық жұмысының барлық тарауларының көлемін белгілейді және диссертациялық жазушының жұмысын үйлестіреді.

Әр диссертация жұмысына ғылыми жетекші магистрантпен келісіп берілген қалыпқа сәйкес дербес диссертациялық тапсырма құрастырады (**Ә-қосымша**).

Кафедра меңгерушісі магистранттың диссертациялық жұмысын орындауы бойынша мезгілді есеп беру уақытын белгілейді. Осы мерзімде магистрант ғылыми жетекші мен кафедра меңгерушісіне есеп береді, олар диссертациялық жұмысы дайындығының деңгейін белгілейді.

Магистрант диссертациялық жұмысын жазу календарлық кестесінің орындалуын берілген мерзіміне сәйкес, диссертациялық жұмысының орындалған бөлімдерін ғылыми жетекшіге көрсете отырып, қатаң орындауы тиіс, және жасалған ескертулер мен тілектерге сәйкес уақытында түзетулер енгізіп отыруы тиіс.

3. ДИССЕРТАЦИЯ ЖҰМЫСЫН ОРЫНДАУДЫҢ КЕЗЕҢДЕРІ МЕН ӘДІСТЕРІ

Диссертациялық жұмысын орындаудың кезеңдері:

◆ бағдарларға сәйкес диссертациялық тақырыптарын таңдау және кафедра кеңесінде бекіту;

- ◆ зерттеу тақырыбы бойынша жұмыс жоспарын құру;
- ◆ зерттеу жүргізу әдістерін анықтау;
- ◆ зерттеу тақырыбы бойынша әдебиеттермен танысу және талдау;
- ◆ ғылыми зерттеу жұмысын жүргізу, зерттеу нәтижелерін жалпылау.
- ◆

3.1 ДИССЕРТАЦИЯ ТАҚЫРЫПТАРЫН ТАҢДАУ ЖӘНЕ КАФЕДРАДА ТИІСТІ БАҒДАРЛАРҒА СӘЙКЕС БЕКІТУ

Диссертация жұмысын жазудың бұл кезеңінде магистранттың қызығушылығынан туындайтын диссертация жобасының зерттеу саласы және соған сәйкес диссертация тақырыбын таңдауды болжайды. Диссертация жұмыстары тақырыптарының бүгінгі күн талаптарына сай өзекті болуын және оның орындалу сапасының жоғары ғылыми деңгейлігін қамтамасыз ету, осы әдістемелік нұсқаудың алдына қойған мақсаты болып табылады.

Сонымен қатар студенттердің ғылыми ізденістерге аса мән беріп, осы кезеңдегі әдеби және тіл білімінің салаларына назар аударуына, нақты тәжірибелік ұсынылымдар жасай отырып диплом жұмысын орындауына көмектесу әдістемелік нұсқаудың негізгі, басты мақсаты болып саналады. Диссертациялық жұмысының тақырыбын бекіту жөніндегі шешім ғылыми жетекшінің зерттелетін тақырыбын кафедра мүшелерімен талқылап, мақсаты мен міндеттерін ұсынғаннан кейін шығарушы кафедрада қарастырылады.

Диссертация жұмысы –магистранттың өзбетілік жұмысы. Сондықтан да тақырып бойынша қарастырылатын сұрақтарға өзінің көзқарасымен жауап қайтару, әртүрлі пікірді жан-жақты ашып көрсету және қалыптастыра білу студенттің міндеттеріне жатады.

Педагогика бағытында ғылыми зерттеу және талдау бойынша жазылатын диссертация жұмысы жоғары оқу орнына «Қазақ тілі мен әдебиеті» білім беру бағдарламасында оқитын магистранттарды оқытудың ең соңғы кезеңі болып табылады.

Диссертация жұмысының тақырыптамасы шығарушы кафедрада әзірленеді және жоғары оқу орнының ғылыми кеңесінде қаралып, бекітіледі. Ол магистранттың болашақ мамандығының бағдарына сәйкес болуы тиіс. Диссертация жұмысының тақырыптарының 30 пайызы жыл сайын жаңартылып отырылуы тиіс.

Тақырыптар магистранттардың назарына ұсынылады; магистрант диссертация жұмысының тақырыбын бекітілген тақырыптардан таңдайды. Магистрантқа бекітілген тақырыптардан тыс тақырыпқа диссертация жұмысын орындау құқығы беріледі. Мұндай жағдайда студент таңдалған тақырыбының негіздері дәлелденген тұжырымдамасын кафедраға тапсыруы керек.

3.2 ЗЕРТТЕУ ТАҚЫРЫБЫ БОЙЫНША ЖҰМЫСТЫ ЖОСПАРЛАУ

Диссертациялық жобамен жұмыс істеудің болжалды кезеңдері келесі мерзімдерге бөлінген:

- ◆ диссертация тақырыбы бойынша ғылыми материалдарды жинақтау, сыни талдау, жүйелеу және жалпылау;
- ◆ жұмыс жоспарын құрастыру, ғылыми жетекші бекіткен жоспар бойынша диссертациялық жұмысты жазу;
- ◆ ғылыми талдау/эксперимент жүргізу,жұмыстың түзетілетін, (соңғы) нұсқасын ұсыну, теория жүзінде өңделген материалды тәжірибе жүзінде қолдануға талпынып көру.

3.3 ЗЕРТТЕУ ЖҮРГІЗУ ӘДІСТЕРІН АНЫҚТАУ

Диссертация жұмысын зерттеу барысында қажетті ғылыми нәтижелерге қол жеткізуге негізделеді. Зерттеу жұмысын жүргізу кезінде төмендегідей әдістер қолданылады:

- таңдаған тақырып бойынша ғылыми әдебиетті зерттеу әдісі;
- қадағалау мен талдау әдісі;
- анкета жүргізу;
- эксперимент;
- тестілеу;

-арнайы лингвистикалық пәндерде қолданылатын ғылыми әдістер,мысалы, тіл бірлігінің жүйелік анализ семантикасы және т.с.с.;

-статистикалық әдіс.

Зерттеу әдісі жұмыстың мақсаты мен міндеттері, зерттеушінің қолында бар құралдар мен орындаушылардың ғылыми бейімі арқылы анықталады. Автор қандай да бір ғылыми талдау әдісін таңдау себебін негіздей алу керек және өз зерттеу жұмысы барысында дұрыс пайдалана білу қажет.

Лингвистикалық зерттеулер әдісі болып ғылыми-зерттеу жұмысын жүргізуге қажетті және ғылыми ізденістер әдістемесін құрайтын тәжірибелік құралдар саналады. Бұл бөлімде қойылған мәселелерді шешу барысында қолданылатын барлық негізгі және қосымша әдістер атап өтіледі. Жиі қолданылатын әдістер келесі:

- сипаттама әдісі;
- жаппай іріктеу әдісі;
- лингвостилистикалық әдіс;
- контекстік талдау;
- салыстырмалы әдіс;
- салғастырмалы әдіс.
-

3.4 ЗЕРТТЕУ ТАҚЫРЫБЫ БОЙЫНША ӘДЕБИЕТТЕРДІ ЗЕРТТЕУ

Диссертациялық жұмысты жазудың табысты жолы – терең әрі шығармашылықпен ақпарат көздерін зерделеу.

Таңдалған тақырып бойынша ғылыми әдебиеттерді зерделеу диссертация жазушы өзі айналысқан ғылыми мәселенің қаншалықты зерттелгенін және таңдаған тақырыбының өзектілігі мен жаңалығының деңгейін көре алатын бастауыш және негізін қалаушы кезең болып табылады.

Ақпарат көздерін зерттеуді студент диссертациялық жұмысының тақырыбы таңдалып, бекітілген соң бірден бастайды. Осы жұмыс барысында ол диссертациялық жұмыс үшін таңдалған зерттеу пәнінің қазіргі таңдағы жағдайын зерделеуі қажет.

Зерттеуді бастаудан бұрын студент бағдарламаларда пәндер бойынша ұсынылатын негізгі және қосымша әдебиетпен танысуы керек. Сұрақтарды тереңдете зерттеу үшін қосымша отандық және шетелдік дереккөздерді, анықтамалық дереккөздерді, сөздіктерді қарастырған дұрыс. Дереккөздерге сілтемені әділдікпен жасау қажет, оларға сыни көзбен қараған дұрыс, атап айтқанда, зейін салып, риясыз оқып білу, талдау және автордың кейбір пікірімен дәйекті келісу не келіспеу үрдісі.

Диссертация жұмысы зерттеліп отырған мәселенің елеулі аспектілерін толыққанды сипаттайтын және барлық осыған қатысты көзқарастарды қамтитын тірек ететін негізгі дереккөздер тізімі 35-45 тақырыпты ашып көрсетуге маңызды библиографиялық дереккөздерден тұруы қажет.

3.5 ҒЫЛЫМИ ЗЕРТТЕУДІ ЖҮРГІЗУ

Диссертация жұмысы төңірегінде ғылыми жұмысын жүргізу библиографиялық дереккөздерінен алынған тұжырымдарды жинақтап, жүйелеуді және сыни талдау жасауды талап етеді. Сонымен бірге, ғылыми жұмыс жүргізу студенттің өз бетінше бақылау жасай алу қабілетін, қозғалып отырған мәселе бойынша жеке ғылыми көзқарасының қалыптасуын, қарастырып отырған ғылыми болжамға байланысты қол жеткізген нәтижелерін дәлелдей алуын, алған теориялық білімді практика жүзінде орынды қолдана алуын көрсетеді.

3.6 ЗЕРТТЕУ НӘТИЖЕЛЕРІН ЖИНАҚТАУ

Ғылыми материалдың жалпыланған өлшемі, жүйелілігі студент тарапынан жасалынған өздік жұмысы мен шығармашылық деңгейінің бірден-бір көрсеткіші. Бұл көрсеткіштерді материалды баяндау барысында да, өзіндік кестелер, сызбалар, диаграммалар және басқа да графикалық бейнелеулерді жұмыстың әр тарауы бойынша және жалпы жұмысты қорытындылағанда қолдана алуынан байқауға болады. Бірақ, диссертация жұмысын жазу барысында өткізген зерттеу жұмысының ғылыми маңызды нәтижесін жинақтау, автордың алдына қойған мақсаттары мен міндеттерін логика жүзінде белгілей алуы және өз тұжырымдары мен қорытындыларының теория жүзінде де, тәжірибе жүзінде де маңыздылығы алға тартылады.

4. ДИССЕРТАЦИЯ ЖҰМЫСЫНЫҢ МАЗМҰНЫНА, ҚҰРЫЛЫМЫНА, КӨЛЕМІНЕ ЖӘНЕ РӘСІМДЕЛУІНЕ ҚОЙЫЛАТЫН ТАЛАПТАР

4.1 ДИССЕРТАЦИЯ ЖҰМЫСЫНЫҢ (ЖОБАНЫҢ) ТАҚЫРЫПТАРЫНА ҚОЙЫЛАТЫН ТАЛАПТАР

Диссертация жұмысының тақырыптары (жоба) қазіргі жағдай мен болашақтағы ғылымның, техника мен мәдениеттің дамуына сай болып, мазмұны жағынан 4.5 баптағы талаптарға жауап беруі қажет;

Диссертация (жоба) жұмыстарының тақырыптарын анықтағанда, өндіріс, ғылым және мәдениеттің мәселелері мен шынайы міндеттерін есепке алу ұсынылады.

Диссертация (жоба) жұмысының тақырыптары мамандықтарға және мамандарды даярлау бағытына сәйкес болуы қажет .

Диссертация (жоба) жұмысының тақырыптары шығарушы кафедрада әзірленеді, факультет кеңесінде қаралын бекітіледі (жоғары оқу орнының).

Диссертация (жоба) жұмысы тақырыптарының 30%-ы жыл сайын жаңартылып отырылуы тиіс.

Техникалық жоғары оқу орындарында дипломның жобасы факультет деканы ұсыныс жасаған жағдайда ғана ректордың рұқсатымен алмастырылады. Бұл жағдайда дипломдық жұмыс ғылыми-зерттеушілік сипатта болып, оның есептік-графикалық бөлімі болуы қажет.

Магистранттарға диссертация жұмысының (жобаның) тақырыбын бекітілген тақырыптардан таңдайды.

Магистранттарға бекітілген тақырыптардан да тыс тақырыпқа диссертация жұмысын (жобаны) орындау құқығы беріледі. Мұндай жағдайда магистрант таңдаған тақырыбының негіздері дәлелденген тұжырымдамасын немесе осы тақырыпқа тапсырыс берген мекеменің хатын кафедраға тапсыруы керек.

Магистранттың диссертация алдындағы өндірістік тәжірибе алдында диссертациялық жұмыстың тақырыбы және ғылыми жетекшілері Ғылыми кеңестің шешімінің негізінде бекітіледі.

Диссертация алдындағы тәжірибесі аяқталысымен диссертация жұмысының (жобаның) тақырыбы қажетті жағдайларда шығарушы кафедраның ұсынысымен өзгертілуі, нақтылануы, түзетілуі мүмкін.

4.2 ДИССЕРТАЦИЯ ЖҰМЫСЫНЫҢ (ЖОБАНЫҢ) ЖАЗЫЛУ ЕРЕЖЕЛЕРІНЕ ҚОЙЫЛАТЫН ТАЛАПТАР

Диссертация жұмысын (жобасын) жазу үшін кафедраның ұсынуымен әр магистрантқа ғылыми жетекші тағайындалады;

Диссертация жұмысының (жобасының) ғылыми жетекшілікке 3 жылдан кем емес жұмыс өтілі бар, Ұлттық біліктілік шеңберінің 8 деңгейіне сәйкес келетін тиісті зейін бойынша оқытушылар және (немесе) мамандар тағайындалады. Осылайша, диссертациялық жұмыстарды (жобаларды) басқаруға тек ғылыми дәрежесі немесе PhD докторы дәрежесі ғана емес, сондай-ақ жоғары кәсіптік білімі және мамандығы бойынша практикалық тәжірибесі немесе басқарушылық жұмыс тәжірибесі бар практиктер мен өндіріс мамандары тартылуы мүмкін.

Диссертация жұмысының (жобаның) жетекшісі:

1. диссертация жұмысына (жобаға) тапсырма береді;
2. диссертация жұмысының (дипломның жобалануы) орындалуының барлық кезеңіне күнтізбелік кесте құруға көмектеседі;
3. магистрантқа негізгі қажетті әдебиеттерді, анықтамалық және архивтік материалдарды, тақырыпқа қажетті типтік жобалар және басқа да дерек көздерін ұсынады;
4. жұмыс барысында білімгердің күнтізбелік кестесінің орындалуын қадағалайтын ағымдық бақылау жүзеге асырылатын кеңес (консультация) кестесін құрады;
5. диссертация жұмысының (жобаның) барлық тарауының көлемін белгілейді және диплом жазушы мен консультанттың жұмысын үйлестіреді.

Диссертация жұмысына (жоба) тапсырма студенттердің дайындаған бастапқы материалдар мен дерек көздерінің сипаттамаларынан, сұрақтар тізімінен, ұсынылатын әдебиеттер тізімінен, кестелік материалдардың тізімінен (кесте, диаграмма, үлгі), диплом жұмысының (жоба) күнтізбелік кестесінен тұрады.

Диссертация жұмысының (жоба) тапсырмасын кафедра меңгерушісі аяқталу мерзімін көрсете отырып бекітеді. Диплом жұмысының (жоба) тапсырмасы диплом жұмысына (жобаға) тігіледі.

Жекелеген тараулардың кезекпен орындалуы көрсетілген жұмыстың күнтізбелік кестесі барлық кезеңдерге құрылады және ғылыми жетекшімен келісіледі.

Қажет болған жағдайда диплом жұмысының (жобаның) ғылыми жетекшісінің ұсынуымен кафедра диплом жұмысының (жобаның) жекелеген тараулары бойынша ғылыми жетекшіге бөлінген уақыты есебінен консультанттар шақырады.

Консультант ретінде профессорлар, доценттер, тәжірибелі оқытушылар, осы жоғары оқу орнының ғылыми қызметкерлері, басқа да ұйымдардың жоғары білікті мамандары мен ғылыми қызметкерлерін де тағайындауға болады. Консультанттар өздеріне белгіленген тарауларын тексеріп, қолын қояды.

Шығарушы кафедра диплом жұмысы (жоба) орындалмас бұрын әдістемелік нұсқау әзірлеп, студенттерді қамтамасыз етулері қажет, диплом жұмысының (жобаның) орындалуына ұсынылған талаптар мамандықтың мемлекеттік жалпыға міндетгі білім беру стандартына сәйкес болуы тиіс.

Кафедра меңгерушісі диссертация жұмысының (жоба) орындалуы бойынша магистранттың есеп беру мерзімін белгілейді. Бұл мерзімдерде магистрант ғылыми жетекшінің алдында және кафедра меңгерушісіне есеп береді, осы есеп бойынша диссертация жұмысының (жобаның) дайындық дәрежесі назарға алынып, факультет деканына мәлімет ретінде беріледі.

Диссертация жұмысы (жоба) ббб бойынша негізгі әдебиеттерді терең зерттеу арқылы орындалады (оқулықтар, көмекші оқулықтар, монографиялар, басылымдық әдебиеттер, лекциялық курстар, шет тілдеріне арналған журналдар, нормативтік әдебиеттер және т.б.).

Әрбір диссертациялық жұмыстың (жоба) тапсырмалары жеке және перспективалық теориялық, практикалық сұрақтарды дайындау тапсырмаларымен сәйкес болуы қажет. Мысалы, инженерлік мамандықтарда диссертациялық жұмыс (жоба) негізгі тақырыптан тыс технологияға байланысты жарық көрген сұрақтарды қамтуы қажет, (автоматтандырылған және кешенді өндіріс механизмі, стандарттау, ғылыми еңбекті ұйымдастыру және өндірісті басқару т.б.). Әр жобаның экономикалық негіздемесі сонымен бірге еңбек қорғау мен өндірістік экологияға арналған сұрақтарды қамтыған тараулары болуы қажет.

Диссертация жұмысының (жобаның) ең негізгі мәтіні шығармашылық ойды, зерттеу әдістерін пайдаланудың негіздемесін компьютерлік технологияны қолданумен қабылданған есептеу әдістері мен есебін, жүргізілген тәжірибенің сипаттауын, оларды талдау және олардың тұжырымдары, техникалық-экономикалық нұсқаларын салыстыруды ашып көрсетуі және қажет болған жағдайда кестелермен, эскиздермен, диаграммалармен, сызбалармен және т.б. көрсетіліп сүйемелденуі қажет.

Диссертация жұмысын (жобасын) білімгер жоғары оқу орнында, сонымен бірге өндірісте, ұйымдарда, ғылыми, конструкторлық-жоба және басқа да ұйымдарда орындалады.

Барлық жазбаша жұмыстары ХТУ принциптеріне сәйкес академиялық адалдық (плагиат) тексеруден өтіу тиіс. Магистранттың жазбаша жұмыстары түріне байланысты, түпнұсқалық нормалары жыл сайын оқу жылының басында университеттің Ғылыми кеңесінде бекітіледі.

4.3 ДИССЕРТАЦИЯ ЖҰМЫСЫНЫҢ МАЗМҰНЫ МЕН ҚҰРЫЛЫМЫ

Диссертация жұмысы өзінің мазмұны жағынан жоғары оқу орнын бітіруші курс студенттерінің нақты мамандық бойынша өздігінен дайындайтын, қолжазба түріндегі ғылыми-зерттеу жұмысы.

Диссертация жұмысының (жобаның) көлемі, ереже бойынша, 60-70 бет болуы қажет. Диссертация жұмысы ең алдымен «лас» нұсқада орындау ұсынылады. Оны жазуда кейбір талаптарды орындау керек, өйткені ол жұмыстың орындалу кезеңін жеңілдетеді түседі.

Диссертация жұмысының (жобаның) құрылымдық элементтеріне мыналар жатады:

- мұқаба (сыртқы беті);
- титул беті;
- диплом жұмысының (жобаның) орындалуына тапсырма;
- мазмұны;
- кіріспе;

- негізгі бөлім;
- қорытынды (тұжырым);
- пайдаланылған әдебиеттер тізімі;
- қосымшалар.

Мұқабада (сыртқы бетінде) келесі мағлұматтар келтіріледі:

- диссертация жұмысы (жоба) орындалған, ұйымның атауы,
- магистранттың тегі және аты-жөні,
- диссертация жұмысының (жобаның) тақырыбы,
- жұмыстың түрі-диплом жұмысы (жоба),
- мамандықтың атауы және коды,
- қала және жыл.

Мұқаба парағы:

Мұқаба парағында мыналар көрсетіледі: диплом жұмысы орындалған оқу орны, диплом жазған студенттің аты-жөні, диплом жұмысының толық аты, жетекші мен кеңесшілерінің аты-жөні, ғылыми дәрежесі мен атағы, орындалу орны мен жылы.

Титул беті диссертация жұмысының бірінші беті құжатты қажетті жағдайда өңдеу және іздестіру үшін қажет болып табылатын ақпарат дерек көзі ретінде қызмет етеді.

Титул бетіне келесі мағлұматтар келтіріледі:

- диссертация жұмысы (жоба) орындалған, ұйымның атауы,
- диссертациялық жұмыс жобасы орындалған, кафедра атауы,
- шектеуіш гриф (қажет болғанда),
- кафедра меңгерушісінің бекітілген қолы,
- жұмыстың түрі - диссертация жұмысы (жоба),
- «тақырыбына» деген сөздің көрсетілуімен, диплом жұмысының (жобаның) тақырыбының, атауы,
- мамандықтың атауы және коды,
- сол жағында «орындаған», қарама-қарсы оң жағынан студенттің тегі және аты жөні,
- бір жол томен «ғылыми жетекшінің ғылыми дәрежесі, ғылыми атағы» және тегі мен аты жөні,
- қала және жыл көрсетіледі,

Мұқабаны рәсімдеу үлгісі және титул беті Б және В қосымшаларына сәйкес келтіріледі.

Диплом жұмысын тек мәтін түрінде ғана беруге болмайды. Материалды мазмұнына қарай тақырыптарға бөлу керек, тарауларды рим цифрларымен белгілеу керек. Параграфтың реттік санын, нөмерін белгілеу.: диплом жұмысы (жобаның) мазмұны кіріспе бөлімін, реттік нөмірлер және барлық тараулардың атауларын, тараушаларды, қорытындыны, пайдаланылған әдебиеттер тізімін, беттердің нөмірлері көрсетілген қосымшаларын қамтиды. Диплом жұмыстарының параграфтары мен тарау атаулары үшін мына талаптар орындалуы керек:

- а) қысқалығы, нақтылы және әртүрлілігі;
- ә) диплом жұмысы мазмұнының ішкі логикалық реті және нақты көрінісі.

Кіріспе бөлім диплом жұмысының (жобаның) өзекті мәселелерін, ғылыми жаңашылдығын және практикалық маңыздылығын, қазіргі ғылыми мәселелерді шешу, ахуалын бағалаудан, сонымен қатар дипломның мақсаты, міндеттерін зерттелу объектісін теориялық және әдіснамалық негіздерін құрайды.

Диссертация жұмысының (жобаның) негізгі бөлігінде мәселенің теориялық негіздері айтылып қысқаша тарихы беріледі. Жинақталған деректі материалдарға жан-жақты талдау жасалады, қорытынды шығарылады. Автор әр түрлі тараудың соңында қысқаша қорытындылар жасайды, алайда ол соңғы қорытындыда қайталанбауы шарт. Мәтінде қажетті графикалық және иллюстративті материал орналастырып, оған жұмыстың негізгі бөлімін көбірек орын беру дұрыс емес, мұндай материалдарды қосымша бөлімінде беру керек. Орындалған дипломдық зерттеулердің мәнін, мазмұнын, әдістемесі мен диплом жұмысының негізгі қорытындыларын білдіретін мәліметтер келтіріледі.

Диссертация жұмысының (жобаның) негізгі бөлігі ережеге сай, бөлім және бөлімшелерге бөлінеді (бөлім және параграфтар).

Қорытынды бөлім (тұжырым) дипломдық зерттеулер қорытындыларының қысқаша тұжырымынан, қойылған міндеттердің толық шешілуін бағалаудан, зерттелінген объекті бойынша нақты ұсыныстардан тұруы қажет. Қортындылауда жұмыстың нәтижелері, маңызды қорытындылар орын алып, оның практикалық-теориялық маңыздылығы көрсетіледі және тақырып бойынша ұсыныстар беріледі. Қортындылаудағы ең маңызды талап – оның қысқалығы мен жағдайға лайықтылығы, онда кіріспені қайталаудың қажеті жоқ.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі ғылыми жұмыстарға қойылған талаптарға сәйкес рәсімделеді. Диплом жұмысын орындау барысында пайдаланылған барлық әдебиеттер нөмірленеді. Пайдаланылған әдебиеттер тізімі жұмыс барысында пайдалану тәртібі бойынша соңғы бетке тізіледі. Кітаптарға қатысты мәліметтер (автор, кітаптың аты, шыққан жері, баспа аты, жылы, беттің көлемі) төмендегі үлгіде жазылады: 1. Қирабаев С. Кеңес дәуірідегі қазақ әдебиеті. – Алматы: Білім, 2015ж, - 224 б.

Қосымшаға дипломның зерттелуі мен орындалуына байланысты, негізгі бөлімде қамтылмаған материалдар кіргізіледі. Юл материал көмекші қызметін атқарады, алайда кейбір жұмыстарда ол негізгі рөлді атқарады, ал мәтін түсіндірмелі қызмет атқаруы мүмкін.

Диссертация жұмысындағы (жобаға) қабылданған шешімнің және барлық деректердің объективтілігі мен дәлдігі туралы жауапкершілікті студент диплом жұмысының (жоба) авторы - өз мойнына алады.

Диссертация жұмысын жазу барысында мынандай мәселелерді есте сақтаған жөн:

Диссертация жұмысын I жақ жекеше түрде былай баяндау ұсынылмайды: «Мен байқадым», «Мен есептеймін», «Менің пікірімше», «Менің түсінігімше» т.б. Сондай-ақ «Біз байқадық», «Біз түсінеміз», тағы басқалай варианттары да қолданылмайды.

Белгілі бір көркем шығарманы немесе әдебиеттерден алынған үйінділер сол күйінде тырнақшаға алынады. Тырнақшадан кейін жақшаның ішінде олардың қайдан алынғандығы, диплом жұмысының соңында берілген әдебиеттер тізімі бойынша әдебиеттің реттік саны мен беті көрсетіледі.

4.4. ДИССЕРТАЦИЯ ЖҰМЫСЫН РӘСІМДЕУ ТӘРТІБІ

Диссертация жұмысы (жобасы) компьютер, принтер арқыны А4 форматты ақ қағаздың бір жақ бетіне бір интервал (аралық) сақтай отырып орындалады. Шрифт- қалыпты, кегль 14.

Диссертация жұмысының (жобаның) мәтіні жан-жағынан қалдырылатын ашық орындардың (поля) мына мөлшерлерін сақтай отырып басылуы тиіс: сол жағынан - 30 мм, жоғары жағынан - 20 мм, оң жағынан -10 мм және төменгі жағынан - 25 мм.

Айқындалып назар аударылатын терминдерге, формулаларға, теоремаларға, компьютерлік жағдайлардағы түрлі гарнитурлы шрифттарды пайдалануға рұқсат беріледі.

Диссертация жұмысының (жобаның) орындау тәсіліне қарамастан басылған мәтіннің сапасы мен иллюстрациялардың, кестелердің ресімделу компьютерден басын шығарылған кездегі айқындығы талапты қанағаттандыруы тиіс.

Диссертация жұмысын (жобаны) әзірлеу барысында көрінген қателер және графикалық дәлсіздіктерді түзетуге рұқсат етілмейді.

Диссертациялық (жоба) жұмыстағы тегі, мекеменің, ұйымның, фирманың аттары, өнімнің аталуы және басқа жалқы есімдер атаулары түп нұсқа тіліне келтіріледі.

Диссертация жұмысының (жобаның) құрылымдық элементтерінің атаулары «Мазмұны», «Нормативтік сілтемелер», «Анықтамалар», «Белгілеулер мен қысқартулар», «Кіріспе», «Қорытынды», «Пайдаланылған әдебиеттер тізімі», құрылымдық элементтерінің басында жазылуы тиіс.

Диссертация жұмысын (жобаны) бөлімге және бөлімшелерге бөлу қажет. Әрбір бөлім және бөлімше аяқталған ақпараттан тұруы қажет.

Бөлімдердің атаулары диплом жұмысының (жобаның) тақырыбын ашып көрсетуі, ал бөлімшелердің атаулары өзі сәйкес бөлімінің тақырыбын ашып көрсетуі тиіс.

Бөлімдер мен бөлімшелердің атаулары олардық мазмұнын нақты және қысқаша дәріптеуі тиіс.

Бөлімдер мен бөлімшелердің тақырыптарын абзацтан кейін бас әріппен, аяғында нүкте қоймай, астын сызбай басу қажет.

Егер де атаулар екі сөйлемнен тұрса, оларды нүктемен бөледі.

Диссертация жұмысының (жобаның) беттерін араб сандарымен нөмірлеу қажет. Беттің нөмері қағаздың төменгі жағының ортасына нүктесіз қойылады.

Титул беті жалпы беттердің нөмірленуіне қосылады. Титул бетіне нөмір қойылмайды.

Жекелеген беттерге орналастырылған иллюстрациялар және кестелер диплом жұмысы (жобаның) беттерінің жалпы нөмерлеріне қосылады.

А3 формат парағындағы иллюстрациялар, кестелер бір бет ретінде есептелінеді.

Диссертация жұмысының (жобаның) бөлімдерінің барлық құжаттық өн бойында абзацтан кейін араб сандарымен белгіленіп нүктесіз қойылған реттік нөмірлері болуы қажет. Бөлімшелер бөлімдер аясында нөмірленуі қажет. Бөлімше нөмірі, нүктемен бөлінген бөлім мен бөлімше нөмірлерінен тұрады. Бөлімше нөмірінен кейін нүкте қойылмайды. Бөлімдер екі немесе бірнеше бөлімшеден тұрады.

Мысал

1. Типтік және негізгі мөлшері

1.1

1.2 Құжаттың бірінші бөліміндегі бөлімшенің нөмірленуі

1.3

2. Техникалық талаптар

2.1

2.2

Құжаттың екінші бөліміндегі бөлімшенің нөмірленуі

2.3

Диссертация жұмысының (жобаның) әр бөлім жаңа парақтан (беттен) басталуы қажет. Бір бөлімнің ішіндегі бөлімшелер бір-бірінен мәтіннен екі жол төмен түсіріліп бөлінеді.

Диссертация жұмысының (жобаның) беттері және қосымшасы, диплом жұмысының (жоба) құрамына кіретін барлық беттерінде нөмірлері болуы қажет.

Диссертация жұмысындағы (жобада) иллюстрациялар (сызбалар, карталар, кестелер, схемалар, диаграммалар, түсірілген суреттер) бірінші немесе келесі беттерде екендігі ескертілген мәтіннен кейін орналасуы керек.

Иллюстрациялар компьютермен де түрлі-түсті жолмен де орындалуы мүмкін. Барлық иллюстрацияларға сілтемелер болуы қажет.

Диссертация жұмысына (жобада) орналасқан сызбалар, кестелер, диаграммалар, схемалар, иллюстрациялар конструкторлық құжаттардың бірыңғай жүйесі (БЖКҚ) мемлекеттік стандарттың талаптарына сай болуы тиіс.

Қосымшадағы иллюстрациялардан басқа иллюстрациялар араб сандарымен басынан аяғына дейін нөмірленуі тиіс.

Егер сурет біреу болса, онда ол «Сурет 1», «Сурет» сөзі және оның аталуы жолдың ортасынан жазылуы тиіс.

Иллюстрацияларды бөлімдер шеңберінде (ішінде) нөмірлеуге болады. Мұндай жағдайда иллюстрациялар нөмірі нүктемен бөлінген бөлімнің нөмірі мен иллюстрацияның реттік нөмірінен тұрады. Мысалы: Сурет 1.1.

Иллюстрациялардың қажет болған жағдайда, атаулары мен қоса түсіндіретін мәліметтері болуы мүмкін сурет астындағы мәтін. Бұл жағдайда былай жазынады: Сурет

1. Мектеп жүйесінің құрылымы.

Иллюстрацияға сілтеме жасау барысында нөмірлеуде «2 суретке сәйкес» деп жазу қажет, басынан аяғына дейін ал бөлім бойынша нөмірлеуде «1.2 суретіне сәйкес» болуы тиіс.

Кестелер көрнекілік ретінде және көрсеткіштерді салыстыру мақсатында қолданылады. Кестелердің атаулары оның мазмұнын ашу керек. Дәл, қысқаша болуы тиіс.

Кестелердің атауын кестеден жоғары, жолдық енінен абзацтан кейінгі «кесте 1» сөзінен соң келесі жолға орналастыру керек.

Кестені өзі ескертілген мәйіннен кейін орналастыру қарастырылады.

Барлық кестелерге диплом жұмысында (жобада) сілтемелер болуы тиіс.

Сілтеме қоюда «кесте» деп нөмірлері көрсетіліп жазылуы қажет.

Көп жол мөлшердегі кестені келесі параққа (бетке) көшіруге болады. Кесте бөлігін келесі параққа (бетке) көшіру барысында «Кесте» сөзі және нөмірі бір рет кестенің бірінші бөлігінің сол жағына, ал келесі бөлігінде «Жалғасы» сөзі жазылады, және кесте нөмірі көрсетіледі, мысалы: «1 кестенің жалғасы». Кестелерді келесі параққа (бетке) көшіру барысында тақырыбы тек қана бірінші бөлігінің үстіне орналастырады. Кестенің бөлігін көшіруде кестені шектейтін төменгі көлбеу сызық сызылмайды.

Көп мөлшерлі графалы кесте қосымшаға енгізіледі.

Егер де кестенің әр түрлі жолдарындағы қайталанатын (графаларда) мәтін бір сөзден тұрса, онда ол бірінші жазылғаннан соң, тырнақшамен ауыстырылады; егер екі немесе көп сөзден тұрса, онда бірінші қайталанғаннан соң, оны «ол да солай» сөзімен ауыстырады, әрі қарай - тырнақшалармен. Қайталанып тұрған сандардың, маркалардың, белгілердің, математикалық және химиялық символдардың орнына тырнақшалар қоюға болмайды. Егер әріптік және былайғы мәліметтер қандай да кесте жолдарында келтірілмесе, онда оған сызықша қойылады.

Қосымшаға шығарылған кестелерден басқа, кестелер арап сандарымен басынан аяғына дейін нөмірленуі тиіс.

Бөлімдер ішіндегі кестелерді нөмірлеуге рұқсат беріледі. Мұндай жағдайда кестелер нөмірі нүктемен бөлінген бөлімнің нөмірінен және кестенің реттік нөмірінен тұрады.

Кесте жолдары және графа атаулары жекеше түрде бас әріппен жазылады, ал графаның тақырыпшалары, егер тақырыпша бір сөйлемнен тұрса, тармақша әріптермен, немесе егер олар дербес мағынаға ие болса, бас әріппен жазынады. Кестенің тақырыбы мен тақырыпшасынан кейін нүкте қойылмайды.

Кестелердің сол жағынан, оң және төменгі жағынан, ережедегідей, сызықпен шектелуі тиіс. Кестелердің шрифт мөлшерін, мәтіндегіден кем алуға рұқсат беріледі.

Графалардың аты, ережедегідей, кесте жолына қатарлас жазылады. Қажет болған жағдайда графалардың атын перпендикуляр орналастыруға рұқсат етіледі. Кестенің басы кестенің қалған бөлігінен жеке сызықпен бөлінуі тиіс.

«Ескерту» сөзі абзацтан бас әріппен жазылуы және сызылмауы тиіс.

Егер мәтін мазмұнына, кесте немесе графикалық материалдарға түсінік не анықтамалық мәліметтер қажет болса, дипломдық жұмысқа ескерту енгізіледі.

Ескертуді ескерту қатысты мәтіннен, графикалық материалдан кейін немесе кестеге орналастырады. Егер ескерту біреу болса, онда «Ескерту» сөзінен кейін сызықша қойылып, ескерту бас әріппен жазылады. Бір ескерту нөмірленбейді. Бірнеше ескертулер арап сандарымен рет-ретімен нүктесіз нөмірленеді. Кестелер бойынша ескерту кестенің аяқталуын білдіретін соңғы сызықтың үстінен жазылады.

Формулалар және теңдеулер мәтіннен басқа жеке жолға бөліп көрсетіледі. Әрбір формулалар және теңдеулердің жоғары және төменгі жағынан бос, бір жолдан кем емес орын қалдыру қажет. Егер теңдеу бір жолға сыймаса, онда ол теңдеу теңдік таңбаларынан кейін (=) немесе қосу белгісінен кейін (+), алу (-), көбейту (X), бөлу (:), немесе математикалық белгілерден кейін көшірілуі тиіс және келесі жолдардың басында таңба тағы қайталанады.

Символдар мен сандық коэффициенттердің мағыналарын түсіндіру формулаға сәйкес келтіріліп, формулада берілген бірізділікпен жүргізілу керек.

Диссертация жұмысындағы (жобадағы) формулаларды реттік нөмірлермен нөмірлеу барлық жұмыс шегінде дөңес жақшаға алынып, арап сандарымен оң жақ шетте бір жолда қарастырылады.

Мәтіндегі формулалардың реттік нөміріне сілтеме жақшаға алынып жасалады. Мысалы - (1) формулада.

Бөлімше шегінде (ішіндегі) формулаларды нөмірлеуге рұқсат беріледі. Мұндай жағдайда формула нөмірлері нүктемен бөлінген бөлімнің нөмірлері мен формулалардың реттік нөмірінен тұрады, мысалы (3.1).

Пайдаланған дерек көздеріне сілтемелер квадратты (шаршылы) жақшаға алынады.

Дерек көздері туралы мәлімет диплом жұмысының (жобаның) мәтіндегі дерек көздерінің сілтемелерінің жасалу реті бойынша орналасу керек және абзацтан кейін арап сандарымен нүктесіз нөмірленеді.

Қосымшалар осы диплом жұмысының (жобаның) жалғасы ретінде келесі парақтарына рәсімделеді.

Диссертация жұмысының (жобаның) мәтінде барлық қосымшаларға сілтеме болуы тиіс. Қосымшалар мәтіндегі сілтемелердің ретіне қарай орналасады.

Әрбір қосымша жаңа беттен басталып «Қосымша» сөзі мен атауы беттің жоғарғы жағының ортасында көрсетілуі тиіс.

Қосымшаның аты болуы қажет, ол жеке жолға, мәтінге симметриялы түрде бас әріппен жазылады.

Егер диссертациялық жұмыс (жоба) бір қосымшадан тұрса, онда белгілемей жіберіледі.

Қосымшалардың диссертация жұмысының (жобаның) қалған бөлімдерімен басынан басталатын ортақ нөмірлері болуы тиіс.

Мүмкіндігі шектеулі студенттермен жұмыс барысында аса назар аудару ұсынылады:

- мүмкіндігі шектеулі магистрантпен жүргізілетін оқытушыға қойылатын талап жоғары;
- магистрантқа берілетін тақырып аса тым ауыр болмауы;
- магистранттың міндеті мен мүмкіндік деңгейлерін ескеру;
- ата-анасымен тығыз байланыста болу;
- қойылған сұрақтарға жауап алу барысында әр жағдайдың ерекшелігін ескеріп, балалардың денсаулығына, ар-намысына зиян келтірмеу;
- баланың ой-өрісінің деңгейін ескеру.

4.5 ДИССЕРТАЦИЯ ЖҰМЫСЫН ҚОРҒАУҒА ҰСЫНУ ТӘРТІБІ

Диссертациялық жұмыс (жобаны) алдын ала қорғаудан өту үшін шығарушы кафедраға тапсырылады.

Диссертациялық жұмысты (жобаны) алдын ала қорғау кафедраның ашық отырысында магистранттардың және міндетті түрде ғылыми жетекшілердің міндетті түрде қатысуларымен және қажет болған жағдайда, ғылыми консультанттардың қатысуымен өткізіледі.

Алдын ала қорғау кафедра отырысының хаттамасымен рәсімделеді.

Алдын ала қорғаудан ойдағыдай өткен, қойылған талаптарға сәйкес ресімделген, аяқталған дипломдық жұмыс (жоба) ғылыми консультант пен студенттің қолы қойылып, ғылыми жетекшіге ұсынылады.

Ғылыми жетекші диссертация жұмысына (жобасына) жазбаша сын-пікір жазады.

Диссертация жұмысы (жоба) қабылданған жағдайда ғылыми жетекші оған қол қойып және қорғауға жіберілгендігі туралы жазбаша-пікірмен бірге кафедра меңгерушісіне ұсынады.

Диссертация жұмысы (жоба) қабылданбаған жағдайда ғылыми жетекші оған қол қоймайды, бірақ жазбаша сын-пікір жазады, диплом жұмысының (жобаны) қорғауға жіберілмегендігі жөніндегі өзінің жазбаша сын-пікірін жазады.

Осы материалдардың негізінде кафедра меңгерушісі диплом жұмысына (жобаға) нақты соңғы тұжырымын шығарады да, оны титул бетіне жазады.

Егер кафедра меңгерушісі студенттердің диплом жұмысын қорғауға жіберуге болмайды деп шешсе, бұл сұрақ студент мен ғылыми жетекшінің қатысуымен кафедра отырысында қаралады. Кафедра отырысының хаттамасы жоғары оқу орынының ректорына бекітуге ұсынылады.

Шығарушы кафедраның қорғауға ұсынған диплом жұмысы (жоба), пікір жазу үшін факультет деканына жіберіледі.

Шығарушы кафедра меңгерушісінің өндіріс және ғылыми ұйымдардың мамандары арасынан ұсынған пікір жазушылардың тізімі ректордың бұйрығымен бекітіледі. Пікір жазушылар ретінде басқа жоғары оқу орындарының профессорлар, доценттер, оқытушылар қатыстырылады.

Пікір жазушылардың базалық жоғары білімі болуы тиіс және/немесе қорғалатын диплом жұмысының (жобасының) профиліне сәйкес ғылыми атағы, ғылыми немесе академиялық дәрежесі болуы тиіс.

Пікір жазушы диссертация жұмысына (жобаға) жазбаша пікірін ұсынуы қажет, онда тақырыптың өзектілігі, жаңашылдығы және практикалық маңыздылығы, тақырыптың маманның кәсіби даярлығына, берілген ғылыми академиялық дәрежесі мен берілген біліктілігіне сәйкестігі, жүргізілген зерттеудің дербестігі, қорытынды мен ұсыныстарының барлығы, мәселелердің шешілу және зерттеудің аяқталуы дәрежесі көрсетіледі.

Пікірде баллдық-рейтингтік әріптік жүйе бойынша бағасы және академиялық дәрежесі мен квалификация берілу мүмкіндігі көрсетілген дәлелді қорығынды беріледі.

Ғылыми жетекшінің қорғауға жіберген, бірақ пікір жазушының Ғ - «қанағаттанарлықсыз» деп бағалаған, диссертация жұмысы жалпы жағдаймен қорғалады.

Факультет деканы шығарушы кафедраның меңгерушісі мен диссертация жазушы - білімгерді жазылған пікірмен қорғауға бір күн қалғанда таныстырады. Диссертация жұмысын пікірі және сын-пікірімен қоса Мемлекеттік аттестаттау комиссиясына қорғауға жібереді.

Диссертациялық жұмысты (жобаны) қорғауда электрондық қорларды мультимедиялық тұсау кесер түрінде тұстас техникалық қаражат базасында және ақпарат қатынас саласында жетістікте пайдалануда жүзеге асыруға болады.

4.6 ДИССЕРТАЦИЯ ЖҰМЫСЫН ҚОРҒАУ ТӘРТІБІ

Диссертация жұмысын (жобаны) қорғау тәртібі білім беру саласындағы орталық атқарушы органдары бекіткен білім алушылардың үлгеріміне ағымдық, аралық және мемлекеттік қорытынды аттестация жүргізу Ережесімен анықталады.

Диссертация жұмысын (жобаны) қорғау мемлекеттік аттестациялық комиссия мүшелерінің жартысынан кем емес мүшелерінің қатысуымен ашық отырысында өткізіледі.

Диссертация жұмысын (жобаны) қорғау магистранттардың, шығарушы кафедра оқытушыларының қатысуымен бұқаралық түрде ұйымдастырылады. Қорғауға ғылыми жетекшілері шақырылады, сонымен қатар диссертациялық зерттеулер жүргізілген ұйымдардың өкілдері және басқа да ынталы тұлғалар қатыстырынады.

Бір диссертация жұмысын қорғаудың ұзақтығы, ереже бойынша, бір магистрантқа 30 минуттан аспауы қажет.

Диссертация жұмысын қорғау барысында магистрант мемлекеттік аттестациялық комиссияның және қатысушылардың алдында 15 минуттан кем емес уақыт аралығында баяндама жасап қорғайды.

Диссертация жұмысын (жобаны) талқылауға барлық қатысушылар сұрақ немесе сөз сөйлеу түрінде қатысады.

Талқылаудан кейін комиссия хатшысы сын пікір және пікірді оқып таныстырады (ғылыми жетекші қатысып отырған жағдайда өзі сөз сөйлейді). Сын пікір және/немесе пікірдегі ескертпелердің барлығына студент дәлелді түсіндірмелер береді.

Диссертация жұмысын (жобаны) қорғау қорытындысы бойынша баллдық- рейтингтік әріптік жүйемен баға қойылады. Бағалауда студенттердің теориялық деңгейі, ғылыми және тәжірибелік дайындығы, ғылыми жетекшінің пікірі және сын пікір берушінің бағасы назарға алынады.

Диссертация жұмысын (жобаны) қорғаудың қорытындысы әр магистрант бойынша мемлекеттік аттестациялау комиссиясының отырысының хаттамасымен ресімделеді және өткізілу күнінде хабарланады.

5. Диссертациялық жұмысын қорғауды бағалау критерийлері

Әріптік жүйе бойынша бағалау	Диссертациялық жұмысын қорғау барысында білім, дағды, икем мен құзыретті бағалау критерийлері	Ұпай	%%-дық көрсеткіші	Дәстүрлі жүйе бойынша бағалау
------------------------------	---	------	-------------------	-------------------------------

A	Жұмыс өздігінен орындалған сипатқа ие, нақты жаңашылдығымен ерекшеленеді;	4	95-100	үздік
A-	Зерттелетін мәселе терең және жан-жақты ашылған; Жұмыс тақырыбы бойынша қажетті монографиялық материал түгелдей жинастырылып, жалпыланған және талданған, соның негізінде дәлелденген теориялық қорытынды және практикалық ұсыныстары жасалған; Теориялық ережелер практикалық сұрақтармен шебер және шығармашыл байланыстырылған; зерттелетін мәселе бойынша түрлі көзқарастар талданған (егер жұмыс тақырыбы бойынша қажеті болса); бітіру жұмысын қорғау барысында бітіруші зерттелетін мәселе бойынша терең және жан-жақты білімін, ғылыми пікірталас жүргізе алатынын көрсетті. Тақырыпты толық меңгерген, тіл мәдениетіне ие, жұмыс тақырыбы және аралас мәселелері бойынша қажетті нормативті-құқықтық актілер мен ғылыми әдебиеттерді біледі.			
B+	монографиялық әдебиеттерді қолдана отырып, зерттелетін мәселе ашылған; кей сұрақтарды терең шығармашыл негізсіз өз еркімен ашуға тырысқан; тақырып сұрақтарын ашуда кейбір дәлсіздіктер кездеседі;	3,33	85-89	жақсы
B		3,0	80-84	
B-		2,67	75-79	
C+	Диссертациялық жұмысын қорғауда МАК мүшелерінің сұрақтарына жауаптар толық болмағанда.		70-74	
C	зерттелетін мәселе негізінен дұрыс ашылған; жұмыста тақырыпты ашуға қажетті		65-69	
C-			60-64	

D+	материалдар, ғылыми әдебиет толық қолданылмаған; тақырыптың кейбір сұрақтары шалағай берілген; бітіруші қорғау барысында зерттеу жұмысының негізгі сұрақтарын толық аша алмады, материалды беру және МАК мүшелерінің сұрақтарына жауап беруде біраз қиналды.		55-59	
D			50-54	
FX	жұмысты біраз теориялық қателері бар және негізгі сұрақтарына шала дәлелдемелер келтірген;	0	25-50	қанағаттанарлықсыз
F	бітіруші жұмысты қорғау барысында зерттелетін тақырыбы бойынша төмен білім деңгейін көрсетіп, комиссия сұрақтарына нашар жауап берді.	0	0-25	

А-қосымша

ШЕРХАН МҰРТАЗА АТЫНДАҒЫ ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ТАРАЗ УНИВЕРСИТЕТІ

Педагогика факультеті

«Қазақ тілі мен әдебиеті» кафедрасы
диссертациялық жұмыстың орындалуының
тапсырмасы

Тақырыбы_____

Магистрант_____

Ғылыми жетекші_____

Дипломдық жоба (жұмыс) бойынша тапсырма

Диссертациялық жұмыстың негізгі бөлімдері	Орындау мерзімі	Ғылыми жетекшісі
--	----------------------------	-----------------------------

Диссертациялық жобаны (жұмысты) орындау

КЕСТЕСІ

/с	Бөлімдердің аталуы, зерттелген негізгі мәселелердің қысқаша тезистері	Ғылыми жетекшіге көрсету мерзімі	Ескертпелер

Тапсырманың берілген күні «___»___ 20__ж

Кафедра меңгерушісі _____

Диссертациялық жұмыстың (жобаның)

ғылыми жетекшісі _____

Диссертациялық жұмыс (жоба)

тапсырмасын алдым _____

«___»___ 20__ж

Ә-қосымша

ШЕРХАН МҰРТАЗА АТЫНДАҒЫ ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ТАРАЗ УНИВЕРСИТЕТІ

Факультеті:

Шифр, мамандығы:

Кафедрасы:

Диссертациялық жұмысты(жобаны) орындауға арналған

ТАПСЫРМА

Студент:

Жұмыстың (жобаның) тақырыбы:

ХТУ «___»___ 20__ж. №___ бұйрығымен бекітілген.

Аяқталған жұмысты (жобаны) тапсыру мерзімі «___»___ 20__ж.

Диссертациялық жұмыстың (жобаның) негізгі көрсеткіштері:

Диссертациялық жұмыста(жобада) қарастырылатын негізгі мәселелер немесе диссертациялық жұмыстың(жобаның) қысқаша мазмұны:

1

1.1

1.2

1.3

2

2.1

2.2

2.3

2.4

Сызба (графикалық) материалдар тізімі (негізгі сызбалар міндетті түрде көрсетілуі тиіс):

Жұмыста қолданылатын негізгі әдебиеттер:

Б қосымшасы

Мұқаба (сыртқы беті) рәсімдеу үлгісі

**ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ҒЫЛЫМ ЖӘНЕ ЖОҒАРЫ БІЛІМ МИНИСТРЛІГІ
ШЕРХАН МҰРТАЗА АТЫНДАҒЫ ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ТАРАЗ УНИВЕРСИТЕТІ**

Беркенова Р.А.

Тәулсіздік кезеңдегі қазақ драматургиясының даму ерекшелік кезеңдері

ДИПЛОМДЫҚ ЖҰМЫС

7М01701 – білім беру бағдарламасы - «Қазақ тілі мен әдебиеті»

